

Streszczenie

Cel badań: Media społecznościowe są dzisiaj ważnym środowiskiem socjalizacji nastolatków, dostarczając im wzorców wartości, postaw i zachowań. Celem prezentowanych w pracy doktorskiej badań było zbadanie związków pomiędzy korzystaniem z mediów społecznościowych (analizowanym w odniesieniu do intensywności i funkcji używania) i materializmem oraz aktywizmem młodzieży z uwzględnieniem poziomu samooceny jako moderatora tych relacji. Przeanalizowano również różnice międzypłciowe. Osoby badane: W badaniach wzięło udział łącznie 1342 nastolatków w wieku 13-16 lat ($M = 14,50$; $SD = 1,16$), w tym 779 dziewcząt (58%) i 559 chłopców (42%). Procedura: Pierwsze trzy badania (1: $N = 111$, 2: $N = 200$, 3: $N = 343$) dotyczyły przygotowania narzędzia do pomiaru preferowanych funkcji mediów społecznościowych wśród nastolatków. Kolejne trzy badania służyły weryfikacji hipotez. W badaniu korelacyjnym ($N = 303$) uczestnicy wypełniali zestaw kwestionariuszy do pomiaru korzystania z mediów społecznościowych, materializmu, aktywizmu oraz samooceny. W badaniach eksperymentalnych (1: $N = 235$; 2: $N = 150$) uczestnicy w specjalnie zaprojektowanym środowisku internetowym przypominającym media społecznościowe realizowali zadania mające na celu sytuacyjną aktywizację (priming) funkcji mediów społecznościowych. Wyniki: Przeprowadzone analizy potwierdziły część przyjętych założeń. Badanie korelacyjne wykazało m.in., że (1) ekspozycja na media społecznościowe wiąże się z materializmem, ale nie aktywizmem nastolatków; (2) ekspresyjne korzystanie wiąże się pozytywnie zarówno z materializmem, jak i aktywizmem, podczas gdy eksploracyjne korzystanie wiąże się negatywnie z materializmem i pozytywnie z aktywizmem nastolatków. W badaniach eksperymentalnych ujawniły się różnice międzypłciowe: (1) u dziewcząt dłuższa ekspozycja na środowisko przypominające media społecznościowe powoduje wzrost materializmu, (2) u chłopców z kolei sytuacyjne aktywizowanie funkcji ekspresyjnej powoduje wzrost materializmu, a funkcji hedonistycznej – spadek aktywizmu. Wyniki wskazują również, że samoocena – w odniesieniu do używania mediów społecznościowych – prawdopodobnie nie jest ani zasobem chroniącym przed materializmem, ani mobilizującym do aktywizmu. Słowa kluczowe: media społecznościowe, materializm, aktywizm, samoocena, nastolatki